

Testament

PETER MONSAERT

Sterven als bedenkelijk kunstwerk

Klaas Tindemans
Gezien op 18 september 2026
De Expeditie, Gent

Het uitgangspunt van ‘Testament’ van Peter Monsaert is een originele, maar vooral ook morbide gedachte. Een vader ensceneert zijn eigen langzame dood in een *live-stream*, in aanwezigheid van zijn drie kinderen. Bij dit openbare sterfbed komen hun frustraties volop naar boven, zeker eens er genotsmiddelen aan te pas komen. ‘Testament’ wordt zo tegelijk een zwarte komedie én een emotioneel drama dat speldrift ruim baan geeft. Echt raken doet het stuk daarom nog niet: het blijft allemaal wat te voorspelbaar en veilig.

22 SEPTEMBER 2026

De opstelling - kinderen rondom het bed van de stervende vader - is een bekend gegeven. Het is vaak beschreven hoe alle verdrongen emoties dan loskomen. Ze duikt al op in een Griekse tragedie als Sophokles’ ‘Oidipous in Kolonos’.Oidipous’ dochter Antigone staat haar vader bij in zijn verbittering en moet tegelijk het sluimerende conflict tussen haar broers zien te voorkomen. Tevergeefs zo zal blijken. Het laatste bedrijf van Shakespeares ‘King Lear’ is dan weer een drama van absolute existentiële leegte: de stervende Lear vindt zijn verstoten dochter Cordelia terug waarna ze samen, soms poëtisch, soms banaal, op het einde wachten. Wat rest er nog, wanneer de vader definitief verdwijnt. Een vloek? Die leegte? Een krampachtige verzoening? Een kleine gemeenschap die uiteenvalt?

Waar de oude meesters deze ondergang tragisch beschreven, komen de modernen terecht bij een ander genre, namelijk de zwarte komedie. In een stuk als ‘August: Osage County’ van Tracy Letts, destijds briljant gespeeld bij Olympique Dramatique, zorgt de zelfmoord van de vader voor een uitbarsting over het emotionele onrecht dat drie zussen te verduren hadden van beide ouders. Enkel de blessures blijven over. Er zijn dus genoeg voorgangers van ‘Testament’ van Peter Monsaert. De opstelling heeft een traditie en is toch

alledaags. De meesten onder ons maken het ooit mee, met of zonder conflicten.

De onzichtbare vader
De stervende vader krijgen we nooit te zien in 'Testament'. Hij ligt achter een gordijn. We kunnen ook de monitor niet zien waarop de livestream van dit levenseinde loopt. Toch is dat het ultieme kunstwerk van de conceptuele kunstenaar Ongenae. De twee zoons en de dochter bewegen zich in een huis als een skelet – geen wanden, soms een gordijn of luxaflex – waarin ze figuurlijk verloren lopen. Valery (Titus De Voogdt), de jongste, heeft zijn stervende vader naar dit huis in bergachtig Macedonië gebracht. Hij, is daar ook ingetrokken als palliatief zorgverlener. Als een soort stage tijdens zijn studie als verpleegkundige, een late roeping. Hij noteert consciëntieus de veranderingen in de medische parameters.

Zijn oudste broer, Maximiliaan (Dominique Van Malder), is curator van tentoonstellingen, kent de hele kunstwereld en maakt zich vooral zorgen over de beperkte kijkcijfers van de streaming. Het middelste kind, Evita (Janne Desmet), is op haar vijfenveertigste nog altijd dezelfde wildebras. Haar verdienmodel (zo noemt ze dat) is OnlyFans . Ze arriveert als laatste, met veel kabaal. Niemand is depressief, al zeker niet over het naderende einde van een vader die hen altijd als mislukte kunstwerken heeft gezien. Max was te intellectueel, Evita te emotioneel, Valery te braaf. Geen aanwezige vader dus. Bovendien uit huis gezet omdat hij alleen zijn lul achterna liep. Over de moeder wordt nochtans nauwelijks gepraat – merkwaardig misschien.

Geleidelijk komen we de achtergronden, frustraties, niet-geheelde wonden van deze personages te weten.

Geleidelijk komen we de achtergronden, frustraties, niet-geheelde wonden van deze personages te weten. Ze projecteren ongeveer alles op de vader. Wanneer hij sterft – Evita kan het niet opbrengen daarbij te zijn – gooien ze alles eruit, geholpen door de drank en de 'inspiratiekruiden' die vader in het huis verstopt had. Over Valery weten we dan al veel. Terwijl hij kookt vertelt hij dat een romantisch etentje bij zijn beste vriendin enkel diende om hem aan te werven als zaaddonor. Klinische voortplanting, geen romance. Hij heeft zijn dochter al twee jaar niet gezien. Hij is de enige die ons, toeschouwers, in vertrouwen neemt, de vierde wand doorbreekt, alsof hij wil dat wij de toestand bekijken vanuit zijn perspectief. De ellende van Max – hij vooral, zijn relatie met Ben staat op springen – en Evita ontploft in de roes, zeker als Max de terreur van zijn vader gaat imiteren. Als het stof wat is gaan liggen somt Valery de stadia van rouw, zoals opgelijst door Elizabeth Kübler-Ross, keurig op, met zijn cursus erbij.

De soundmixshow van toen
Enkel een terugkeer naar een kantelmoment in hun gezamenlijke jeugd helpt nog bij de verwerking. Ooit traden ze als kinderen op in een soundmixshow, waar Max een legendarische incarnatie van een Vlaamse zangeres had willen neerzetten. De vader vluchtte weg, Evita, als Cyndy Lauper, stortte in en Max offerde zich op om haar te troosten. Nu kan hij wél optreden, voor het publiek van de livestream, met nog meer *camp* dan toen de bedoeling was, én met meer overtuiging. Ben kijkt vanop afstand toe en smelt helemaal. Alles komt goed, toch voor even. Valery deelt zijn verhaal over het donorschap, hij belt uiteindelijk met zijn dochter. Evita kijkt, luistert en doet druk, ze is haar overenthousiaste zelf, maar over haar zwerftocht door het leven vernemen we redelijk weinig. Een

klassieke catharsis die afsluit met fraaie silhouetten in tegenlicht, met z'n drieën dicht bij elkaar, bij de dode vader. De waardeloze, verwaande vader, die zijn kinderen als slordige schetsen voor zijn ultieme kunstwerk beschouwde. De ironie wil dat zij nu dat kunstwerk helemaal ensceneren. Of dat zijn bedoeling was, dat is de vraag.

Geen vernietigende onthullingen. Ook geen bitter afscheid, enkel die silhouetten aan het slot.

'Testament' is een keurig opgebouwde komedie, met spitse dialogen, juiste plotwendingen en donker genoeg om niet sentimenteel te worden. We genieten van virtuoze acteurs die om beurten door het lint mogen gaan en hun speldrift botvieren en die elkaar ook voortdurend uitdagen. Maar verder lijkt Monsaert op veilig gespeeld te hebben. Eigenlijk is het verloop nogal voorspelbaar. Geen vernietigende onthullingen genre 'Festen, de film van Thomas Vinterberg (1998) waar de ellendige vader er wél nog bij zit. Ook geen bitter afscheid, enkel die silhouetten aan het slot.

Ik vraag mij nauwelijks af wat er van deze figuren – nét geen schertsfiguren – moet worden, ze hebben, denk ik, mijn interesse onvoldoende gewekt. In het begin verrast het hoe weinig het sterven van de vader hen op het eerste gezicht doet. Nuchtere gesprekken, heftig zoals ze wellicht altijd heftig waren, maar de rouw treedt niet in. Of is dat gewoon de eerste fase van Kübler-Ross, de ontkenning? Of zijn we al bij fase 4, de depressie? Even zijn ze gebiologeerd door het beeld van de dode vader. Ze staren naar de livestream, maar vrij snel verliezen ze zich in de karikaturale regressie met de afwijzing in de kindertijd als universele uitleg. Dat zou een begin kunnen zijn van nog veel pijnlijker bekentenissen, maar die zijn er blijkbaar niet. Enkel met Valery, de verliefde zaaddonor, voel ik écht mee. Misschien ook omdat de verhalen van de vrouwen – moeder en dochter – zo afwezig zijn.